

84 kwarten

In de onderstaande notitie wordt een oefening beschreven voor basgitaar of contrabas (maar ook bruikbaar voor andere instrumenten) waarin getraind wordt om in alle mogelijke toonaarden en posities te spelen. De oefening bestaat uit een opeenstapeling van akkoorden die telkens een kwart hoger liggen. Voor de zwartetoetstonen wordt de naam met de verlagingsuitgang es gebruikt, dus Des, Es Ges, As en Bes. Wanneer vanuit C begonnen wordt, zien de eerste acht maten er als volgt uit:

/ C / F / Bes / Es / As / Des / Ges / Ges /

Deze acht maten kunnen gezien worden als een melodische zin. De 7^e en 8^e maat zijn gelijk en hebben dus beiden het akkoord Ges. Voor de volgende melodische zin wordt vanuit Ges weer een kwart verhoogd waardoor de tweede melodische zin er als volgt uit komt te zien:

/ B / E / A / D / G / C / F / F /

Elke volgende melodische zin ligt dus een halve toon lager dan de vorige. Na 12 melodische zinnen zijn we weer bij het begin. Omdat in elke melodische zin 7 akkoorden voorkomen bestaat de oefening uit $12 * 7 = 84$ akkoorden die een kwart verschillen, vandaar de naam van de oefening. De gehele oefening ziet er als volgt uit:

/ C / F / Bes / Es / As / Des / Ges / Ges /

/ B / E / A / D / G / C / F / F /

/ Bes / Es / As / Des / Ges / B / E / E /

/ A / D / G / C / F / Bes / Es / Es /

/ As / Des / Ges / B / E / A / D / D /

/ G / C / F / Bes / Es / As / Des / Des /

/ Ges / B / E / A / D / G / C / C /

/ F / Bes / Es / As / Des / Ges / B / B /

/ E / A / D / G / C / F / Bes / Bes /

/ Es / As / Des / Ges / B / E / A / A /

/ D / G / C / F / Bes / Es / As / As /

/ Des / Ges / B / E / A / D / G / G /

De oefening werd begonnen met C maar wanneer met een ander akkoord begonnen wordt en wanneer er vanaf dit akkoord twaalf melodische zinnen gespeeld worden, zijn ook alle zinnen aan bod geweest. Het maakt dus niet uit met welke akkoord begonnen wordt.

Deze oefening is het leukst wanneer men in elke melodische zin weer een bepaalde verandering van de melodie of van het ritme aanbrengt. Men kan beginnen met eerst eenvoudig de tonen te spelen waaruit het akkoord bestaat. Bijvoorbeeld voor de eerste regel:

/ C E G C / F A C F / Bes D F Bes / Es G Bes Es /

/ As C Es As / Des F As Des / Ges Bes Des Ges / Ges Des Bes Ges /

Wanneer in een hoge positie op de laagste snaar begonnen wordt is het gemakkelijk om na twee maten telkens twee posities te zakken. Maar op een gegeven moment komt men dan de hals tegen en moet men vanzelf weer naar een hogere positie. Wanneer men de modulaties eenmaal goed aanvoelt kan men op elk punt verspringen naar een hogere of lagere positie. Op een gegeven moment zal men zo geraffineerd worden in deze oefening dat het niet langer een oefening is maar een muziekstuk wordt waar men zelfs mee kan optreden (ik heb dat zelf meerdere keren op basgitaar gedaan).

Als men op elk akkoord de toonladder wil spelen die hoort bij dat akkoord, dan is het gemakkelijker om elk akkoord over twee maten te spelen. De oefening heeft dan 84 kwarten over 168 maten. Ik heb hem zo groot geschreven dat er nog net 16 maten op een regel kunnen en hij ziet er dan als volgt uit:

/ C / C / F / F / Bes / Bes / Es / Es / As / As / Des / Des / Ges / Ges / Ges / Ges /
/ B / B / E / E / A / A / D / D / G / G / C / C / F / F / F / F /
/ Bes / Bes / Es / Es / As / As / Des / Des / Ges / Ges / B / B / E / E / E / E /
/ A / A / D / D / G / G / C / C / F / F / Bes / Bes / Es / Es / Es / Es /
/ As / As / Des / Des / Ges / Ges / B / B / E / E / A / A / D / D / D / D /
/ G / G / C / C / F / F / Bes / Bes / Es / Es / As / As / Des / Des / Des / Des /
/ Ges / Ges / B / B / E / E / A / A / D / D / G / G / C / C / C / C /
/ F / F / Bes / Bes / Es / Es / As / As / Des / Des / Ges / Ges / B / B / B / B /
/ E / E / A / A / D / D / G / G / C / C / F / F / Bes / Bes / Bes / Bes /
/ Es / Es / As / As / Des / Des / Ges / Ges / B / B / E / E / A / A / A / A /
/ D / D / G / G / C / C / F / F / Bes / Bes / Es / Es / As / As / As / As /
/ Des / Des / Ges / Ges / B / B / E / E / A / A / D / D / G / G / G / G /

De oefening kan natuurlijk ook op een ander instrument dan basgitaar of contrabas gespeeld worden. Men kan de oefening ook samen spelen met andere instrumenten. Als men een instrument heeft dat niet in C staat en men wil samen spelen met een C-instrument, dan moet men rekening houden met het verschil van stemming. Als bijvoorbeeld een Bes-trompettist of een tenorsaxofonist samen speelt met een pianist dan moet de blazer beginnen met de op één na laagste regel (de D) wanneer de pianist met de bovenste regel (de C) begint. Een altsaxofonist moet dan beginnen met de vierde regel van boven (de A).

Het is gemakkelijk als men de oefening in een muziekprogramma zoals bijvoorbeeld Band in a Box zet, zodat men de akkoorden op de achtergrond voorbij hoort komen. Het is de kunst om de oefening op een gegeven moment helemaal op het gehoor te spelen zonder het akkoordenschema visueel te volgen.

Voor blazers en speciaal voor trompettisten is de oefening veel lastiger dan voor bassisten of gitaristen. Ik speel zelf naast gitaar, basgitaar en contrabas ook trompet en bugel en hoewel ik de oefening op basgitaar gemakkelijk met een hoge snelheid kan spelen, moet ik op trompet de snelheid veel lager houden om te voorkomen dat ik geregeld de mist in ga.